

ЗАКОН О РОДИТЕЉИМА НЕГОВАТЕЉИМА И НЕГОВАТЕЉИМА

-Информација-

1. Основна новина посебног закона

Закон о родитељима неговатељима и неговатељима усвојен је на седници Осмог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије, у петак 10. јула 2026. године. Закон ће ступити на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Републике Србије, а примењиваће се почев од 1. октобра 2026. године.

Овим законом по први пут у правни систем Републике Србије уводи се посебан статус родитеља неговатеља – родитеља који непосредно и свакодневно брине о свом детету са тешким сметњама у развоју односно здравственим стањем због којег је детету неопходна континуирана помоћ и нега за задовољавање основних животних потреба.

Циљ закона је да се препозна и материјално подржи брига родитеља који због неге детета нису у могућности да се запосле односно да буду радно ангажовани.

2. Ко може да оствари статус родитеља неговатеља?

Право остварује:

- Један од родитеља малолетног детета (до 18 година) које је корисник увећаног додатка за туђу негу и помоћ;
- Родитељ пунолетне особе (18+) која је корисник увећаног додатка за туђу негу и помоћ, ако је у потпуности зависна од неге и помоћи родитеља односно уколико потреба за сталном и континуираном негом постоји и после пунолетства детета;
- Старатељ детета, под истим условима као и родитељ;
- Оба родитеља, ако у породици живи двоје или више деце односно особа које су корисници увећаног додатка за туђу негу и помоћ;
- **Члан породице** – супружници и ванбрачни партнери, сродници у правој линији без обзира на степен сродства, као и сродници у побочној линији до другог степена сродства (нпр. бака, дека, брат, сестра), под условом да живе у заједничком домаћинству са дететом коме пружају помоћ и негу, уколико:
 - дете нема родитеље, а није стављено под старатељство;
 - родитељи су непознати, а дете није стављено под старатељство;
 - родитељи су преминули, а дете није стављено под старатељство; или
 - родитељи нису у психофизичком стању да пружају негу.

- У једнородитељским породицама, где један родитељ брине о двоје или више деце корисника увећаног додатка, статус може добити и један члан породице уз родитеља.

3. Права која доноси статус родитеља неговатеља:

Родитељ неговатељ има право на:

Месечну новчану накнаду:

- 65.000 динара нето
(износ новчане накнаде није фиксни – он ће се усклађивати једном годишње са номиналном стопом раста просечне зараде у Републици Србији).

Уплату доприноса:

- пензијско и инвалидско осигурање (ПИО)
- обавезно здравствено осигурање

Последица:

- време проведено у нези детета рачуна се у стаж осигурања
- по испуњењу старосног услова (65 година), стиче се право на пензију

4. Постојећа права деце и породица остају

Изузетно важно:

Остваривањем статуса родитеља неговатеља **не укидају се постојећа права детета из система социјалне заштите.**

Дете и породица и даље задржавају:

- право на све услуге социјалне заштите
- право на увећани додаток за туђу негу и помоћ (тренутно 42.556 динара)
 - право на новчану социјалну помоћ
 - право на дечији додаток

5. Услови које родитељ мора да испуни

Родитељ мора да:

- буде држављанин Републике Србије
- живи у заједничком домаћинству са дететом на територији Р. Србије
- има пријављено пребивалиште на истој адреси као и дете
- није лишен родитељског права
- није лишен пословне способности
- није осуђиван / кривично гоњен за законом прописана дела
- није у радном односу нити радно ангажован по било ком основу у складу са законом (уговори о делу, уговори о привремено-повременим пословима, и сл.)
- не обавља самосталну, професионалну или привредну делатност
- није корисник пензије
- није старији од 65 година

Услови у погледу детета:

- дете није смештено у установу социјалне заштите
- дете није у хранитељској породици

6. Посебна заштита у случају смрти детета

У случају смрти детета, родитељ неговатељ наставља да прима новчану накнаду још шест месеци након смрти детета.

7. Важно напоменути – већ постојеће законско решење

Према важећем Закону о социјалној заштити (члан 94), родитељ који:

- није у радном односу, и
- најмање 15 година непосредно брине о детету кориснику увећаног додатка,

већ сада може остварити право на пензију.

Ово је важно за родитеље који су старији од 65 година или не испуњавају услове из новог закона.

8. Процедура за стицање статуса

Поступак за остваривање права на статус родитеља неговатеља покреће се **на захтев родитеља, старатеља или члана породице**, у складу са законом.

Захтев се може поднети на два начина:

- **електронским путем;**
- **непосредно у надлежном центру за социјални рад**, према месту пребивалишта подносиоца.

У случају електронског подношења, центар за социјални рад као надлежни орган обезбеђује подршку подносиоцу током електронског поступка.

О захтеву одлучује **надлежни центар за социјални рад**, према месту пребивалишта подносиоца.

Центар је дужан да донесе **решење у року од 15 дана од дана комплетирања документације.**

Уколико подносилац није задовољан решењем:

- може поднети **жалбу Министарству надлежном за послове социјалне заштите**, преко центра за социјални рад;

- о жалби одлучује Министарство;
- против коначног решења може се покренути **управни спор** пред надлежним судом.

Уколико су сви законом прописани услови испуњени у тренутку подношења захтева:

- право на статус родитеља неговатеља, као и
- право на новчану накнаду

признају се **од дана подношења захтева**.

На поступак признавања права примењују се одредбе **Закона о општем управном поступку**, осим ако је овим законом другачије прописано.

Родитељ неговатељ је дужан да **у року од 15 дана** пријави сваку промену која може утицати на остваривање права.

Промене производе правно дејство:

- од првог дана наредног месеца, или
- од 15. у месецу ако је промена настала до 15. дана у месецу.

Испуњеност услова проверава се на два начина:

1. **Министарство**, сваког месеца, по службеној дужности, пре сваке исплате, путем електронске размене података са службеним евиденцијама.
2. **Центар за социјални рад**, по службеној дужности, једном у 24 месеца (током октобра и новембра), ради провере да ли корисник и даље испуњава услове за статус.

За потребе одлучивања:

- Министарство води **електронску евиденцију родитеља неговатеља**;
- подаци који већ постоје у службеним евиденцијама прибављају се **по службеној дужности**, без обавезе да их подносилац доставља;

Након што решење центра за социјални рад постане коначно, Министарство надлежно за послове социјалне заштите и родитељ неговатељ закључују уговор о међусобним правима и обавезама. Уговор служи као инструмент за спровођење већ признатог права и представља основ за реализацију права и обавеза које проистичу из тог статуса, укључујући препознавање родитеља неговатеља, односно неговатеља, као категорије осигураника у систему пензијског, инвалидског и здравственог осигурања.

Уговор се закључује **на основу коначног решења центра за социјални рад** о признавању статуса родитеља неговатеља односно неговатеља.

Уговором се, између осталог, уређују:

- време и начин исплате месечне новчане накнаде;
- начин обрачуна и уплате пореза и доприноса;

- друга питања од значаја за успешно и потпуно спровођење решења о признању права на статус родитеља неговатеља и неговатеља.

Ближу садржину поменутог уговора прописује министар надлежан за послове социјалне заштите посебним подзаконским актом, који је дужан да донесе у року од 60 дана од ступања закона на снагу.